

§ 31. НАШ ДОМ — НАШ СВЕТ

Кожны чалавек імкнецца ўпрыгожыць сваё жыллё, зрабіць яго ўтульным і непаўторным. Праз уладкаванне жылля мы перадаём сваё ўяўленне аб прыгажосці. Наш дом — гэта наш маленькі свет. Якім мы створым яго, такой будзе і атмосфера ў ім. Дом, які напоўнены святлом, іскрыцца вясёлкавымі фарбамі, гучыць радаснай мелодыяй, дорыць яго насельнікам цяпло і ўтульнасць.

Дом як жыллё чалавека вядзе сваю гісторыю са старажытных часоў. У першабытную эпоху ім нярэдка служылі пяхоры. У роспісах пяхор людзі адлюстроўвалі важныя для сябе вобразы — вынікі сваіх назіранняў.

У Старажытным Егіпце ў роспісах сцен розных пабудоў выкарыстоўваўся бытавы сюжэт. У ім ёсць і прыродныя матывы — расліны, звяры, птушкі, рыбы.

У эпоху Антычнасці пачалі ўпрыгожваць не толькі сцены, але і падлогі памяшканняў. Шырока выкарыстоўвалася каменная мазаіка. Так была ўпрыгожана віла Рамана Дэль-Казіле на востраве Сіцылія. Мастакі адлюстравалі лоўлю дзікіх звяроў у Паўночнай Афрыцы. На пясчаных берагах сярод рэдкай расліннасці намалюваны маладыя рымляне, занятыя пагрузкай здабычы на караблі для дастаўкі ў Рым. Тут можна ўбачыць насарога, страусаў, слана, тыграў, буйвала, антылоп, вярблюдаў.

Зараснікі з качкамі ў палёце.
Фрагмент роспісу па тынкоўцы
(Старажытны Егіпет)

Калідор Вялікага палявання на віле
Рамана Дэль-Казіле
(Італія)

Замак Бодыям (Англія)

Пазней пачалі ўзводзіць замкі, якія былі цэнтрам уладанняў багатых людзей. Замак служыў як жыллём для ўладальніка, так і сховішчам для жыхароў той мясцовасці ў выпадку нападзення ворагаў.

Звычайна замкі будаваліся на ўзвышшы, сярод лясных масіваў. Тэрыторыю замка, як правіла, абкружалі ровам з вадой. Гэта рабілася з абарончымі мэтамі. Прыкладам такога збудавання з'яўляецца англійскі замак Бодыям.

Адзін з найбуйнейшых замкаў Беларусі і Усходняй Еўропы пабудаваны ў гарадскім пасёлку Мір. Мірскі замак мае блізкую да квадрата форму. Яго масіўныя сцены ўмацаваны пяццю вежамі: чатыры

Анатоль Бараноўскі.
Спадчына. Мірскі замак

размяшчаліся па вуглах, а пятая — у сярэдзіне сцяны. Менавіта ў гэтай вежы знаходзілася ўязная арка. Вежы ўзвышаліся над сценамі і былі ўпрыгожаны белымі нішамі і арнамантам. Такі дэкор вылучаўся на фоне чырвонай цаглянай кладкі.

На змену замкам прыходзілі шыкоўныя палацы. У кожным было мноства пакояў, упрыгожаных роспісам, ляпнінай і пазалотай. Мэбля, свяцільні, вазы, люстэркі і іншыя прадметы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва адлюстроўвалі густы і жаданні людзей, якія жылі ў гэтых палацах. У вытанчаных пакоях гучала музыка прыдворных кампазітараў. Яна ўпрыгожвала і штодзённае жыццё арыстакратаў, і разнастайныя падзеі і мерапрыемствы: званья абеды і вячэры, сямейныя і грамадскія святы, балі і маскарადы.

Дэкор — гэта афармленне, упрыгожванне будынкаў і архітэктурных элементаў пабудовы.

Пры палацах нярэдка разбівалі парк, дзе знаходзіліся скульптуры, фантаны, вадаёмы. Урачыстасць палацам надавала багацце і хараство дэкару.

Кожны палац будаваўся на заказ высокапастаўленай асобы і таму ўнікальны. Славу Вялікаму Кацярынінскаму палацу ў Царскім Сяле (цяпер г. Пушкін) прынесла як незвычайнае афармленне *фасадаў*, так і ўбранне пакояў.

Барталамеа Франчэска Растрэлі. Вялікі Кацярынінскі палац у Царскім Сяле (Расія)

Леанард Марконі.
Сядзіба Умястоўскіх
(в. Жамыслаў,
Беларусь)

На нябесна-блакітным фоне сцен, падобна пышным аблокам, вылучаюцца белыя ствалы калон. Абрамленне вокнаў у спалучэнні з пазалочанымі рэльефамі, нібы вытканымі ззяннем сонечных прамянёў, стварае святочны выгляд будынка.

Сядзібы ў параўнанні з палацамі і замкамі выглядалі значна больш сціпла. У комплекс шляхецкай сядзібы ўваходзілі палац (сядзібны дом), гаспадарчыя пабудовы, парк або сад. Звычайна сядзібны дом не меў багатага дэкару, але вылучаўся на фоне паселішча.

Фасад — вонкавы бок будынка.

ПЫТАННІ І ЗАДАННІ

1. Пагартайце старонкі вучэбнага дапаможніка, паглядзіце электронны дадатак. Складзіце топ-10 архітэктурных збудаванняў, з якімі вы пазнаёміліся на ўроках мастацтва. Чаму вы выбралі менавіта гэтыя збудаванні? Якое з іх вам спадабалася больш? У якім вы хацелі б жыць? Чаму?
2. Як вы разумееце знакаміты выраз англійскага палітыка Эдварда Кока: «*Мой дом — мая крэпасць*»? Раствлумачце свой пункт гледжання, выкарыстоўваючы мастацкія прыклады.
3. Людзі здаўна імкнуліся ўпрыгожыць свой дом мастацкімі творамі: карцінамі, дыванамі, статуэткамі... Часам насычалі атмасферу дома прыемным музычным фонам. Так, у арыстакратычных дамах Еўропы з XVI стагоддзя сямейныя абеды суправаджала «застольная» музыка, гэта значыць музыка, якая стваралася спецыяльна для сямейных абедаў.

Успомніце музычныя творы, якія вам падабаюцца. Складзіце «музычнае меню» для вашай сям’і на тыдзень. Якія «музычныя стравы» вы прапануеце, напрыклад, на дэсерт?

ТВОРЧАЯ МАЙСТЭРНЯ

4. Зрабіце фотаздымак цікавага, на ваш погляд, будынка, размешчанага ў вашым горадзе (пасёлку). Чым ён вам спадабаўся? Раскажыце пра гэта аднакласнікам паводле плана:

- Дзе будынак размешчаны і як спалучаецца з навакольным асяроддзем?
- Для чаго гэты будынак прызначаны?
- З якіх матэрыялаў узведзены?
- Як аформлены (дэкор, колер фасадаў, наяўнасць калон, форма вокнаў і дзвярэй і інш.)?
- Як прызначэнне будынка звязана з яго знешнім выглядам?

§ 32. ЖЫЛЛЁ СУЧАСНАГА ЧАЛАВЕКА

Сучаснае жыллё не падобна на жыллё чалавека, які жыў у мінулых стагоддзях. З канца XIX стагоддзя заможныя гараджане сталі будаваць шыкоўныя асабнякі, якія былі больш падобныя на маленькія палацы. Прыкладам таму з’яўляецца асабняк, узведзены для Арсенія Марозава — аднаго з найбагацейшых людзей таго часу.

А. Марозаў шмат падарожнічаў і пажадаў пабудаваць дом, які нагадваў бы яму пра паездкі ў Еўропу. Разгледзьце багаты дэкор сцен,

Віктар Мазырын.
Асабняк А. Марозава
(Расія)

